

Uzdravení Naamana Syrského

Převod materiálu

Miki Erdinger

Pořadí v lekci

25

Téma

Boží pomoc přichází i skrze nepatrné a je zde pro každého

Cíl

- Připomenout mladším dětem, že pomoc od Pána Boha a těch, kteří v něj věří, je pro všechny.
 - Starší děti si uvědomí, že i malinké a bezvýznamné může pomoci velkým a mocným.
 - Nejstarší děti si uvědomí, že Bůh ve světě působí jinak, než by člověk čekal.
-

Pro učitele

Biblický text: 2Kr 5,1–14 (15–19); 1Kr 19,1–14 (pro starší děti)

Výkladové poznámky

Eliša obecně

- Jméno znamená „můj Bůh je spása“ — mnohé Elišovy skutky jsou v souladu s jeho jménem. V NZ použito jméno „Elizeus“.
- Je to Eliášův následovník (dědic). Eliáš jej pomazal na příkaz Hospodina. Když se Eliáš ptá, co pro něj ještě může udělat, než bude vzat k Bohu, Eliáš odpovídá že „prosí o dvojnásobný díl Eliášova ducha“. Touží jít v jeho šlépějích a snad mít ještě více sil a odvahy od Hospodina ke svému poslání proroka — Eliáša např. netoužil zemřít, na rozdíl od Eliáše.
- Jeho působení je spojeno s mnoha zázraky a divy — uzdravení, nasycení, vzkříšení, kovová sekyra, která plave.
- Mnohé Elišovy skutky najdeme i u Ježíše — zastávání se utiskovaných (vdova), křížení z mrtvých, Boží láska je zde i pro cizince, nasycení stovky mužů dvaceti chleby, stolování s protivníky...
- V příbězích jsou dělení „obyčejní lidé“ ti nejmenší (holička izraelská, služebníci, malomocní).
- Eliáša nepracuje „na svoje triko“, ale koná z moci Hospodinovy, svými skutky ukazuje Izraeli, kdo je pravý Bůh.
- Eliáša není tak dramatickou postavou jako Eliáš. Jeho příběhy můžeme číst a vyprávět jako příběhy, v nichž se konkrétně prokazuje, v čem a v čí komu je náš Bůh spása: mozaika drobných příběhů ukazuje, že cesta s Bohem Izraele je cestou požehnanou nejen pro toho, kdo po ní jde, ale i pro mnohé další. A že tato spása překračuje hranice národa, přátelství a nepřátelství, zdraví, převodu a národnosti.

K samotnému textu 5. kapitoly

- Naaman syrský byl podle židovské tradice oním lukostřelcem, který zasáhl šípem krále Achaba (1Kr 22,34), a tak zvíťazil aramejský král nad izraelským králem Achabem, který sloužil modlám a cizím bohům. „Skrze něj dal Hospodin Aramejcům vítězství“ je psáno z pohledu židů — jde o utvrzení faktu,

že prohra a smrt jsou Boží odplatou Achabovi za jeho modloslužbu. Aramejci v Hospodina nevěřili, a proto je pro ně Naaman vysvoboditel až božských rysů. Králův oblíbenec. Cesta k jeho uzdravení vede skrze pokoru před Hospodinem. Žádné bohatství, vysoká pozice, oblíbenost u světských vládců, žádné šarlatánství mu zdraví nepřinese. Jen pokorné uposlechnutí slov „Božího muže“ a podvolení Mojžíšovu zákonu — sedmerá koupel je podle Lv 7 předepsána pro očišťování malomocných. Naaman je uzdraven, dochází ke konverzi — vyznává Hospodina jako jediného Boha a odchází s požehnáním (jdi v pokoji).

- Malomocenství: I ten nejbohatší bohatýr není uchráněn nemocí. Nemoc v tehdejší době považována za Boží trest, vyazující člověka z běžného života a vedoucí k beznaději končící smrtí. Uzdravení je nejen konec nemoci, ale i očištění od špatného a návrat do společnosti.
- Zajaté děvčátko je v misijním slova smyslu hlavní postava příběhu a vzor „dobrého člena Božího lidu“. Nebojí se svědčit o víře svého rodu i v zajetí, ukazuje k Hospodinu jako ke zdroji života. Přestože nemá naději na propuštění, dokáže soucítit i s nepřáteli.
- Eliáš nejen uzdravuje, ale nabízí Boží cestu jako řešení nesnadné královské situace. Jako by řekl: „Vlož králi vše do rukou Hospodinových.“
- Služebníci Naamana, stejně jako izraelské děvčátko, mají zásadní význam pro to, aby byl Naaman uzdraven. Cesta k Boží milosti vede skrze ty z posledních.
- Bůh jedná jinak, než by si člověk představoval. Pohanská božstva byla mnohdy svázána s místy, obřady a gesty. Ale Hospodin na tom všem není závislý. Jedná jinak, než bychom očekávali (např. *hlas tichý a jemný* — 2Kr 19,11nn).

Úskalí

Zázraky — příběhy Eliáše jsou plné zázraků. Ty ovšem mají za cíl ukázat, kdo je jediným Bohem a kdo má moc zachraňovat člověka. Eliášovy zázraky svědčí o Boží lásce a moci a mají zvláštní charakter. Naaman na základě zázraku uvěřil.

Odkazy

Starý zákon: přehled s výkladem [6], Knihy královské, Druhá Paralipomenon. Praha: Kalich, 1980.

Pro děti

Předškoláci

Z krabice si předeem vyrobte jednoduchou maketu kostela s otevřenými dveřmi a oddělovací stěnou. A dostatek malých postavítek (mohou být různé figurky z lehu, ale i papírové 2D postavítky, na které lze psát nebo kreslit).

Myslíte si, děti, že jsou lidé, kteří nesmí chodit do kostela? Které bychom tam nepustili? (*Je možné, že rovnou řeknou, že nejsou, pak je třeba přicházet s nápady — lidé, co smrdí, nejsou hezky oblečení, lidé, co nemají nohu, jsou slepí, černoši, Romové, uprchlíci, zlí lidé co kradou, někoho bijí, nevěřící v Boha, apod.*) A proč by tam nemohli chodit? V kostele jsou lidé spolu dohromady, ale také jsou tam s Pánem Bohem. Mohou slyšet, co jim říká, mohou se k němu modlit, zpívají. Mohou tam dokonce i najít pomoc. V kostele je to skoro jako tady v nedělní škole. Myslíte si, že bychom sem do nedělní školy někoho nevzali?

Do kostela, stejně jako do nedělní školy, mohou přijít všichni. Slyšet o Pánu Bohu nebo v něm věřit mohou jak lidé hodní, tak ti, co zlobí, zdraví i nemocní, bláši i ostatní. Některé z nich to nemají v životě lehké. Ve škole nebo ve školce nebo na ulici se jim ostatní smějí nebo je předbíhají, nechťají si s nimi hrát, nadávají jim a ne vždy jim někdo pomůže. Mezi lidmi, co věří v Pána Boha, který chce, abychom na sebe byli hodní,

takoví lidé mohou najít pomoc.

(Na zem nebo na stůl dejte maketu kostela a nachystejte si postavičky). Nejprve zadejte dětem úkol, aby papírové postavičky nakreslily jako své rodiče, prarodiče, nebo sebe samé a umístěte je společně do kostela. V kostele jsou jako vždy lidé od nás ze sboru — zde sedí paní Houdková, zde pan Kadlec. Nechybí nám v kostele nikdo? Třeba vepředu ten pán v černém? A do toho našeho kostela teprve přichází i další lidé. Rozdejte dětem další várku postavěk — lego i papírové. Děti si vymyslí svou postavíku, která má nějakou odlišnost — dotvoří pastelkami, nážkami, nebo si upraví lego postavíku, tak abyste měli zástup postav s různými specifiky. Máme tady různé postavy lidí a otevřený kostel. Pán Bůh k sobě zve všechny a po nás chce, abychom na ně byli hodní a třeba jim i pomohli. Každý vejďte se svou postavíkou do kostela a řekněte, v čem je postavíka jiná, než lidé v kostele a jak jim můžeme pomoci. (Nevidomého přivedeme k lavici, přlovka s berlemi přidržíme, na lidi jiných barev pleti se usmíváme a přivítáme v kostele, od neupravených lidí si neodsedneme, apod.)

Náš kostel je tedy místem, kde nikomu nezavíráme dveře před nosem a ukazujeme, že Pán Bůh není jen pro někoho. Nemusíme vždycky hodně pomáhat, ale můžeme se jen usmát na ty, na které si ostatní mraží. (Můžete uspořádat mezi dětmi soutěž o nejhezčí úsměv, nebo si vyzkoušet jak to vypadá, když se někdo mraží a pak usmívá — můžete se třeba vyfotit.)

Pomůcky: Jednoduchý model kostela, papírové 2D postavy, případně postavičky z lego.

Mladší školní děti

Znáte pohádku o Zlatovlásce? Jiřík, který dostane velký úkol přivést svému pánu Zlatovlásku, by nedokázal úkol splnit, kdyby mu nepomohlo hned několik malinkých a pro nás někdy až otravných zvířat. Víte, která to byla? (Mravenci, ptáci, ryba, moucha.) Leckterá skoro nevidíme, nebo je k životu nepotřebujeme, těžko se chytají, některá nás otravují. Až by se zdálo, že jde o skoro zbytečná Boží stvoření, a přitom v Jiříkově příběhu jsou důležité (lze ve zkratce říci, o čem pohádka je a jak Jiřík pomáhá tímto „malíčkým“ a oni pak jemu).

Aktivita: Nachystejte si jakýkoliv obrázek v kruhovém tvaru (nejlépe takový, který děti neznají a nedomyslí si ho). Ten rozdělte jako pizzu na části, podle počtu dětí, každému dejte jeden kousek a jeden si nechte. (Je dobré mít s sebou nážky, kdyby bylo dětí víc, aby bylo možné je rozstříhat na více kousků, případně děti méně a každé dítě by pak dostalo dva kousky.) Je důležité, aby všichni měli stejný počet kousků obrázku, včetně vás.

Postupně části obrázku dávejte k sobě, až se vytvoří obraz celý. Zdůrazněte, že každý z dětí a i vy, jste stejně potřební k tomu, aby byl obrázek složen. Vy jako učitel/ka nemáte důležitéjší kousek, ani starší děti nemají důležitéjší kousky, nebo rychlejší děti nemají víc, ani ti, co mají samé jedničky, nemají jich víc. I bez jednoho kousku toho nejmladšího by obrázek nebyl celý.

Vidíte děti, že jsou chvíle, kdy není potřeba jen silných, velkých nebo starších, aby se podařilo splnit úkol. Jak Jiřík a jeho drobná zvířátka, tak my tady dohromady se musíme zapojit. Potřebujeme všechny. I ti nejmenší jsou moc důležití.

V Bibli je mnoho příběhů, kde jsou důležité ti, kteří nejsou velcí, nebo nejsilnější, nebo nejoblíbenější. A poslouchat i ty nejmenší se vyplatilo také jednomu vojenskému vůdci, který měl nemoc, na kterou se umíralo.

Ten voják se jmenoval Naaman a byl velice oblíbený u svého krále. Nebyl to Izraelec, ale patřil k vojsku, které Izrael porazilo. Mohli bychom říci, že to byl nejlepší voják nepřátelského vojska. Kvůli své nemoci už nemohl být vojákem a žil doma s manželkou a vůdčí, že asi brzy umře. I když byl oblíbený u krále, všichni ho znali a uctívali, nic mu nepomohlo od nemoci. Jeho manželka měla na pomoc mladou služku, která byla z Izraele. Jednou ji totiž zajali vojáci té nepřátelské armády a ona musela sloužit právě u Naamana. Byla

smutná, že nemůže být doma v Izraeli u rodičů a že musí pořád pracovat. Služky v cizí zemi musely hodně pracovat, musely poslouchat svého pána a nemohly si dělat, co chtěly. Přesto jí bylo Naamana líto, že je k smrti nemocný. I když žila v cizí zemi, kde nevěřili v Pána Boha, ona na něj nezapomněla.

A jednou řekla manželce Naamana: „U nás v Izraeli, kde věříme v Pána Boha, je člověk — prorok, muž, který je poslán právě naším Pánem Bohem, a ten by uměl vašeho manžela vyléčit.“

A manželka to řekla svému muži. A i když byl velký vojevůdce, silný chlap, tak nakonec si řekl: „Co kdyby ta malá holka měla pravdu“.

Naaman poprosil svého krále, aby napsal dopis izraelskému králi, a vyrazil s velkým množstvím zlata a drahého kamení a krásných šatů do Izraele hledat pomoc, jak mu poradila malá holčička.

Izraelský král, když k němu přišli s dopisem, aby uzdravil Naamana, se nejprve polekal a pak naštvál, že je to jistě nějaká léčka. Uzdravuje přeci Pán Bůh a ne král. Ale Eliša, prorok, o kterém si teď povídáme, to uslyšel a vzkázal králi — vlastně poradil králi, a? Naamana pošle za ním. Král sice není Pán Bůh, aby uzdravoval, ale s Izraelci je Hospodin, který pomáhá. Pomáhá i těm, kteří jsou z cizího vojska a jsou nepřátelé.

Naaman s celou svou družinou služebníků přijel k Elišovi. Myslel si, že zaplatí zlatem a drahým kamením a krásnými šaty, přijde nějaký kouzelník a bude dělat abra-ka-dabra a nemoc zmizí nějakým kouzlem. Ale nic takového se nestalo.

Eliša jen poslal svého posla se vzkazem: „Naamane, umyj se sedmkrát v řece Jordán, co nám tady teče, a budeš zdravý.“

Naaman byl zvyklý, že za vše platí, a hlavně že, když jel tak dlouhou cestu, se budou dívat kouzla a zažije nějaké obřady, jak byl zvyklý od pohanských bohů.

Naštval se, protože šel pryč u nich doma mají taky a mohl se omýt tam.

Ale jeho služebníci, opřít si poslední, kteří museli poslouchat a sloužit, mu řekli: „Pane, tak přece poslechni, třeba má pravdu, když už jsme tady.“

Naaman podruhé poslechl někoho ze služebnictva. Sedmkrát se omyl v řece Jordán, a když vylezl z vody, byl úplně zdravý. Měl velikou radost a běžel za Elišou, aby mu zaplatil.

Ten mu ale řekl: „Žádné zlato ani drahé kamení nechci. Pán Bůh uzdravuje lidi ne za peníze, ale proto, že je má rád.“

Naaman byl překvapený, protože nikdy nic takového neslyšel. Pochopil, že žádné obřady a modly nepotřebuje a jsou zbytečné, protože jediný, kdo je opravdu Bohem, je Hospodin. A tak si na cestu domů vzal hromadu hlíny, aby mohl postavit i ve své zemi malý oltář Pánu Bohu, který má rád každého člověka a umí mu pomoci.

Kdyby ten slavný vojevůdce neposlouchal malé děti a služebníky, brzy by umřel. Ale protože si nechal poradit, protože nebyl jen pyšný a sobecký, ale dokázal poslouchat rady i těch nejmenších, našel cestu k Pánu Bohu a radost.

Pomůcky: Kruhový obrázek rozdělený na „trojúhelníky“, příběhy, znalost pohádky o Zlatovlásce (případně obrázky z ní).

Starší školní děti

Už jsme si povídali o n?kolika p?íb?zích proroka Eliši, který — v?rný svému jménu — s pomocí Boží pomáhal lidem, kterým se neda?ilo. Eliša konal zázraky. Respektive, B?h konal srze Elišu zázraky.

Znáte n?jaké biblické zázraky? Nejen ve Starém zákon?, ale i v Novém. Ježíš konal hodn? zázrak?. Víte pro? ? (*Zázraky ve Starém zákon? jsou pro utvrzení, že izraelskému lidu vládne mocný Hospodin, v Novém zákon? je ?iní Ježíš pro utvrzení, že je Boží Syn.*)

B?h v našem sv?t? p?sobí. Tak tomu v?ííme. Nenechává nás osamocené. Pomáhá nám. Ale jak? (*M?žete psát r?zné odpov?di d?tí na flipchart, nebo tabuli.*)

P?e?tete si společn? z Bible p?íb?h o uzdravení Naamana. Jak a skrze koho p?sobí B?h v tomto p?íb?hu? (*Skrze hol?i?ku, skrze služebníky, skrze Elišu, skrze vodu Jordánu, skrze krále, který napíše dopis.*) Boží p?soben? není jen otázkou jedné osoby nebo jedné akce, hlavním ?initelem je sice Eliša, ale nebýt ostatních postav, Naaman by se k Elišovi nejprve nedostal, a pak by jej neuposlechl.

?lov?k o?ekává, že B?h p?sobí jako kouzelník. Možná skrze n?jaké úkazy (*p?e?íst n?kolik verš? z p?íb?hu Eliáše na Chorebu*) nebo jen na ur?itých místech nebo skrze n?jaké hrdiny.

Boží síla je ovšem v mali?kostech. V každodennosti. V lidech kolem nás. B?h zasahuje do života ?lov?ka, nejen aby se ?lov?k m?l dobře, ale aby poznal, stejn? jako Naaman, kdo za tím „mít se dobře“ v?zí.

Uzdravení neznamenalo pro Naamana jen konec smrtelné nemoci, ale také návrat mezi lidi, možnost op?t pracovat. Být s ostatními. B?h jej neuzdravil jen fyzicky, ale navrátil ho do života.

Když má ?lov?k pocit, že jeho život je na nic, lidé ho nemají rádi, neda?í se mu, B?h ukazuje cestu, která dává životu smysl. A to m?že být skrze dobrou radu od n?koho nebo se stane n?jaká událost, seznámí se s novým kamarádem, za?ne chodit t?eba do ned?lky nebo do n?jakého kroužku, který jej baví. Dokonce i my m?žeme být t?mi, skrze které B?h pomáhá lidem.

Aktivita: Každý dostanete papír a tužku a zkuste napsat dopis kamarádovi, kterému se v život? neda?í, je smutný, ostatní se s ním necht?jí moc kamarádit a on se nudí doma, co byste mu poradili. (*Dopis m?že za?ínat oslovením, kon?it rozlou?ením, nemusí být dlouhý — mimochodem, píše dnes d?ti ješt? dopisy?*)

Pracovní list: Na záv?r rozdejte d?tem pracovní list s bludišt?m. Cílem není jen najít cestu k cíli, ale uv?domit si, kudy ta cesta vede ?i nevede. Na rozcestích (u šipek) s d?tmi mluvte o tom, kam se cht?l vydat Naaman, a jak cesta m?že být jiná, než bychom si p?edstavovali.

Pom?cky: [Pracovní list](#), papír a psací pot?eby.

P?esah

Tento p?íb?h je t?eba vnímat v kontextu Elišových p?íb?h? jako jeden z aspekt? „pro koho je B?h spása“. Strohost a neob?adnost Božího p?soben? lze vnímat jako blízké naší evangelické tradici, která stojí na Slovu, na Bohu a nepot?ebuje košaté ob?ady. I bez nich B?h p?sobí ve sv?t? a pro ur?itý typ lidí to m?že být oslovující.

Poslední verš (5,19) je požehnáním. ?lov?k uzdravený, ?lov?k o?išt?ný, ?lov?k nov? konvertující k Bohu je vyslán s požehnáním do nového života. P?enesen? lze hledat paralely ve k?tu.

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Jdi v pokoji. (2Kr 5,19 b)

Rituál

Každou postavu můžeme provázet jedna píseň, kterou můžete zpívat nebo její část skandovat. U Eliši navrhuje *To já, ó Pane můj, půjdu, když mě posíláš* (Svítá 331).

Okénko do bohoslužeb

Děti, když se rozhlédnete zde v kostele, kdo si myslíte, že je pro náš sbor, nebo teď tady, nejdůležitější? (Asi odpoví, že farář, ale z toho lze dobře vybruslit — když farář chybí, tak bohoslužby se přece neruší.)

Můžeme klidně hlasovat i s dospěláky. Kdo si myslí, že nejdůležitější je farář? Kdo že varhaník? Kdo že kostelník? Kdo že pan „Novák“, který poříká sbírku a hlídá, aby se neztratila... (postavy si vymyslete dle realit vašeho sboru).

Pokud někoho vyberete, ptejte se, jak by to vypadalo, kdyby byl kostel plný těch, pro které bylo nejvíce rukou. Pokud se hlasuje třeba nebo lidé ani děti nechtějí nebo je to nerozhodn, pak také dobře.

Nejde vybrat, kdo je nejdůležitější, protože je potřeba každého z nás. Jak farář, který je nejvíce vidět a slyšet, tak i paní Novákové, kterou sice moc nevidíme, ale bez jejích buchet bychom si neuměli představit sborový den. Je důležitý jak kostelník, tak i učitelka nedělní školy. Nemusí být člověk největší, aby byl důležitý. Nemusí být člověk stejný jako ostatní, aby ho měl Pán Bůh rád a měl z něj radost.

Modlitba

Pane Bože, děkujeme ti, že zde v neděli můžeme být každý, kdo chce přijít. Děkujeme ti za kamarády, kteří nám pomohou, když si nevíme rady. Děkujeme ti, že jsi s námi v životě a prosíme za dobré nápady, kterými můžeme pomáhat druhým. Amen.

Odkaz na pracovní list

[22 Uzdravení Naamana syrského](#)

Kam dále

[Lavická, Anna: Uzdravení Naamana Syrského \(starší příprava z cyklu Pozvání na ...\)](#)

Odkaz na píseň

[Svítá nový den \(SV316\)](#)

[Kdo na kolenou kleší, vídá dál](#)

[Někdo mě vede za ruku, když bojím se jít tmou](#)

[Neskládejte v mocných naději](#)

Cílová skupina

[Mladší školní](#)

[Předškolní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál přece nejdemo sami II \(Od Samuele k Šalomounovi + Od Elijáše k mesiášovi\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[2 Královská 5,1–19](#)

[1 Královská 19,1–14](#)